Schubert András

Történetek a Bárkabárból

5. történet

A nagy, kopott aktatáska a kezében akár Willy Lomanné is lehetett volna az *Ügynök halálá*ból. Öltözéke azonban mást mutatott. A kopott farmerhez piros tornacipőt viselt, kifogástalanul szabott zöld bársonyzakója alól sárga ing és lila pöttyös csokornyakkendő kandikált ki. Mindezek tetejébe egy jobb napokat látott puha nyúlszőrkalap ült a fején. Maga a fej is méltó volt egy avatott portréfestő figyelmére; talán egyszer akad is majd ilyen.

Misi éppen a pianínónál ült, és az ebéd után kávézgató, diskuráló vendégek hangulatát próbálta eltalálni. A fiatalemberre nézett, aki valami köszönésfélét mormogott, majd bizonytalan léptekkel elindult az egyik üres asztal felé. Misihez fordult.

– Ez itt így, mindig?

Misinek nem okozott gondot dekódolni a kérdést.

– Csak ha éppen ráérek.

A fiatalember – az aktatáska kedvéért nevezzük Vilinek – látszólag megelégedett a válasszal.

– Egy rumos kávét habbal!

Misi elindult a pult felé.

– Tejszínhabbal vagy tejhabbal?

– Habbal! – szögezte le Vili nyomatékosan és megfellebbezhetetlenül.

Bekvártélyozta magát az egyik sarokasztalhoz. A táskájából egy laptop, néhány vaskos könyv, és egy félig elrágott ceruza került elő. A laptopot bekapcsolta, az egyik könyvet kinyitotta, és elmélyülten rágcsálni kezdte a ceruzát. A csokornyakkendőjét kicsit meglazította, de a nyúlszőr kalapot nem vette le a fejéről.

Misi kivitte neki a megrendelt italt (hogy milyen habot tett rá, az maradjon az ő titka). Már meg sem lepődött, amikor Vili a könyvből fel sem nézve a ceruzájával megkavargatta a kávét, majd folytatta a rágcsálást. Láthatóan nem is eredménytelenül, mert mintegy erőre kapva lendületesen gépelni kezdett a laptopján. Misi a könyvre pillantott. Súlyos matematikai képletek és a hozzá nem értő számára teljesen értelmezhetetlen diagramok sorakoztak benne.

„Őrült fizikus” – állapította meg Misi. A reáltudományok világa mindig tiszteletteljes borzongással töltötte el. A történelem–földrajz szakos tanári pályáját is akkor hagyta ott, amikor a nyelvek és a zene mellett a matematika-, fizikahelyettesítést is a nyakába akarták sózni.

Vili a könyvébe és a laptopjába temetkezve dolgozott. Amikor a pohara kiürült, finoman jelezte Misinek, hogy repetát kér. Egy idő után Misi újból zongorázni kezdett. Vili ekkor a szeme sarkából odapillantott, majd enyhe fejcsóválás után folytatta a munkát. Misi azért látta, hogy a lába a zene ütemére mozog. A laptop billentyűin viszont nem követte a ritmust. Miután a második pohár ital is elfogyott, összecsomagolta a táskáját, és fizetett. Búcsúzáskor még odaszólt Misinek.

– Holnap ugyanebben az időben jönnék megint. Fenntartaná nekem ugyanezt az asztalt.

– Természetesen. Várni fogom.

Az asztal valaha a „professzor úr” törzshelye volt. Miután azonban – nagyrészt Sára asszony, a nyugalmazott rendőr alezredes jóvoltából – kiderült, hogy a professzor valójában a lóversenytudományok specialistája, és ott sem a rajttól a célig vezető legegyenesebb út foglalkoztatja, ő most alighanem jól megérdemelt pihenőjét tölti, legalábbis a Bárkabár környékén azóta nem látták. Így azután semmi akadálya nem volt, hogy Vili foglalja el kevéssé tiszteletre méltó elődje helyét. Misi őszintén remélte, hogy erről a furcsa szerzetről nem derül majd ki semmiféle huncutság.

Másnap minden esetre Vili pontosan a jelzett időben megjelent. Öltözéke szemernyit sem változott, mint ahogy viselkedése sem. Megitta a két rumos-habos kávéját, szorgalmasan búj ta könyveit, verte laptopja billentyűit. Fizetéskor jelezte, hogy másnap is számíthatnak rá.

A bár törzsvendégeit természetesen foglalkoztatta a jövevény. Általában osztották Misi „őrült fizikus” hipotézisét, csak Sára asszony csóválta kétkedően a fejét. Misi tudta, hogy a nő ugyan látszólag órák hosszat fel sem pillant a keresztrejtvényeiből, de valójában mindent a legapróbb részletekig megfigyel, és következtetései is mindig helytállóak.

– Megjelenése szerint természetesen lehetne az is – egyezett bele –, de írás közben a tekintete egyáltalában nem arra utal. Nem az a dolgok mélyére hatoló kutatói tekintet. Inkább ábrándozó, mint egy alanyi költőé.

– Talán titkos drámaíró – tréfálkozott Misi, és nem is sejtette, mennyire telibe talált.

Ahogy teltek a napok, a törzstársaság – mondhatnánk – maguk közé fogadta, még ha ez nem állt is másból, mint hogy egy jöttükben-mentükben futó biccentéssel üdvözölték egymást. Vili ruhatára nem volt túlságosan változatos; tornacipőből a piros helyett néha kéket vett fel, a sárga

ing helyett lilát. Egyik nap a zöld bársonyzakó gomblyukában egy rózsaszínű szekfű virított. Aligha véletlenül. Éppen elfogyott az első pohár kávé, amikor látogató érkezett Vili asztalához.

A fiatal nő öltözetét akár Viliével ellentétesnek is mondhatnánk: visszafogottan elegáns szürke kiskosztüm, fehér blúzzal, de ehhez a lábán Martens bakancsot, a fején pedig fülre lehajtható bőr motoros sapkát viselt. Misi nem tágított a véleményét illetően: „Ezek a fizikusok mind őrültek, korra és nemre való tekintet nélkül." Vili intett Misinek.

– Hozhatja a következőt! És a hölgynek is egy ugyanilyet, csak koffein és alkohol nélkül. A hab maradhat!

Misi már volt olyan rutinos mixer, hogy ne okozzon neki gondot az alkoholmentes rum, és szó nélkül ment elkészíteni az italokat.

Vili és a nő a laptopba írt szöveget tanulmányozva lázas beszélgetésbe fogtak, amiből csak apró foszlányok jutottak el Misi és a vendégek füléhez. Misi lesújtva tapasztalta, hogy itt valóban nem a fizika rejtelmeiről folyik a társalgás. „Majd a rendelkező próbán eldöntjük…", „Hagyjunk valamit a rendezőnek is…", „És akkor kijössz a bal kettőből…", „Ezt a világosító majd megoldja…" Hmm. Sára asszony szimatában most sem kellett csalódni. Szóval tényleg titkos drámaíró. Vagy nem is olyan titkos, hiszen itt láthatóan egy valódi színházi előadás készül. Akkor vajon mi szükség van arra a félelmetes képletekkel teleírt könyvre? Talán Sárának erre is van magyarázata.

A megbeszélés végeztével a nő sietve távozott, Vili pedig elgondolkozva ült tovább. Laptopját behajtotta, táskájából egy újabb könyvet vett elő. Azt lapozgatta, miközben ceruzáját hol a kávé kavargatására, hol rágcsálásra használta. Misi a könyvre rá sem mert nézni. Attól félt, hogy olyan újabb képletszörnyek merednek majd rá, hogy rossz álmai lesznek tőle. Aggodalma alaptalan volt. Ha legyőzte volna félelmét, vagy megkérdezte volna Sárát – akinek a figyelmét természetesen semmi sem kerülte el –, akkor megtudta volna, hogy Vili egy divattörténeti enciklopédiában merült el, amely az elmúlt évszázadok ruhacsodáit ismertette részletes leírásokkal és szabásmintákkal.

Misi mindig gondosan kerülte, hogy ő kezdeményezzen beszélgetést a vendégeivel. Most azonban nem állta meg, hogy fizetéskor meg ne kérdezze:

– A művésznő is meg volt elégedve az italával?

Vili csak parányit lepődött meg.

– Felismerte?

Misi kicsit zavarba jött.

– Nnnem igazán… illetve… valahonnan biztosan… ritkán nézek tv-t…

– Ne szabadkozzék! Méltatlanul bánnak vele. Felháborítóan méltatlanul. De majd fogják a fejüket, ha a legnagyobb színházi magazinok címlapján látják majd viszont! – Egészen belelovalta magát. Majd egy kicsit halkabban kiegészítette: – Látnak majd viszont minket.

Misi most már gátlástalanul blöffölt.

– Így volt ez mindig. A nagy alkotások mindig a határterületeken jönnek létre. A senki földjén. Ezért aztán a „szakmabeliek" – Misi az ujjaival mutatta az idézőjelet – nem tudnak velük mit kezdeni, mert nem férnek bele semmilyen dobozba.

Vili egészen belelkesedett.

– Persze! Az eszével tudja ezt az ember, de a lelke akkor is felháborodik. De meg fogja látni a világ, hogy a kvantumdráma hamarosan ugyanolyan elfogadott drámai műfaj lesz, mint a forgatókönyv vagy az opera. Vagy inkább nem is olyan, hanem még sokkal olyanabb. Szinte végtelen lehetőségeket nyit a jellemek és események ábrázolására!

Hoppá! Kvantumdráma? Az őrült fizikus nem halt meg, csak szunnyad és álmodozik. Vajon mit szól ehhez Sára asszony? Hamarosan kiderülhet, mert Vili az órájára nézett, és felpattant.

– Majd holnap folytathatjuk, de most rohannom kell!

Sára lakonikusan kommentálta a fejleményeket.

– Nagy az isten állatkertje. De az állatok között is akadhatnak lángelmék.

Másnap Misi maga sem tudta eldönteni, hogy megelégszik-e annyi kvantumdráma-ismerettel, amennyit tegnap megszerezhetett, de tolakodónak semmiképpen nem akart látszani. Nem is volt rá szükség.

Vili, miután berendezkedett törzsasztalánál, és Misi kihozta neki a „szokásost", maga kezdett beszélni.

– Sajnálom, hogy tegnap már nem volt több időm kifejteni a kvantumdráma lényegét. Ritkaság, hogy valakit ennyire érdekelnek az ilyen innovatív elképzelések – Misi nehezen fojtott el egy halvány mosolyt. – De hát végső soron ön is művész – nézett sokatmondóan a pianínóra –, nyilván önnek is meg kell küzdenie az elismerésért.

– Mondhatjuk.

– Mennyire van tisztában a kvantumfizika alapjaival?

– A legkevésbé sem – vallotta be Misi. – Sőt, még annál is kevésbé.

– Nem számít. A lényeget nagyon röviden el tudom mondani. A klasszikus fizikától való egyik alapvető eltérés az, hogy a kvantumfizikában ugyanaz a dolog, mondjuk egy részecske, egyszerre több helyen is lehet, és több részecske lehet egyszerre ugyanazon a helyen. Ez érthető?

– Ha most visszakérdezné, talán újra el tudnám mondani, de azt nem mondanám, hogy értem is.

– Akkor most engedje szabadon a képzeletét! Sohasem érezte még úgy, hogy egyszerre több helyen van? Mondjuk, otthon fekszik az ágyában, de a képzeletében a tengerparton napozik, és közben még esetleg zongorázik is a bárban.

– Igen, ezt tökéletesen el tudom képzelni. De hogy jön ide a fizika?

– Úgy, hogy vannak olyan parányi dolgok, részecskék, fotonok, elektronok, ne törődjék vele, hogy hívják őket, amelyek a valóságban úgy viselkednek, mint ahogy maga a képzeletében.

Misi elcsodálkozott. A világ ilyesfajta összefüggésein még sohasem gondolkodott. Most már kezdett kíváncsi lenni.

– És hogyan lehet több dolog egyszerre ugyanazon a helyen?

– Megint csak gondoljon önmagára. Hányszor van ott az ön testében két vagy éppen több személy. Akár álmában, akár ébren. Hosszú párbeszédeket folytat, vitatkozik valakivel, valakikkel, akik mind ott vannak a saját agyában. Az embereknél az ilyen jelenségekkel a pszichológia foglalkozik, a részecskéknél a fizika.

Misi bámulva nézte ezt a furcsa szerzetet. Nem állta meg, hogy meg ne kérdezze:

– Maga most végül is tudós vagy művész?

Vili elmosolyodott.

– Sem ez, sem az. Olyan szedett-vedett vagyok, mint az öltözetem.

Misi szinte mentegetőzött.

– Nincs azzal semmi baj!

– Nem is tartom annak. Ilyen vagyok. Elvégeztem három félév elméleti fizikát, utána hallgattam pszichológiát, szociológiát, drámatörténetet. Aztán úgy döntöttem, hogy most már hallgattam eleget, itt az ideje, hogy megszólaljak. Akkor kezdtem el írni.

– Drámákat?

– Ó, nem. Szakdolgozatokat. Buta és gazdag kölyköknek, sok pénzért. Mondjon bármilyen témát, három nap alatt megírom.

– És most, itt is ezt csinálja? – nézett Misi gyanakodva a könyvekre és a laptopra. Közben még Sárára is rásandított, hogy nem valami újabb „professzori” ügybe keverednek-e bele. De Vili megnyugtatta.

– Rég abbahagytam. A keresetemet sikerült egész jól befektetnem, és nyugodtan nekiláthattam a nagy tervem megvalósításának.

– És ez a kvantumdráma.

– Pontosan.

– Most már furdal a kíváncsiság, hogy mi is ez a sz…szenzációs ötlet.

Misi először „szörnyűségest" akart mondani, de még időben korrigált.

– A lényeget már elmondtam. A darab minden szerepét egyszerre több színész játssza, és minden színész egyszerre több szerepet alakít. Ugyanannak a figurának lehet férfi és női, fiatal és öreg változata. Ezek akár egyszerre is lehetnek a színpadon, és különféle drámai konfliktusokba kerülhetnek egymással. Ugyanakkor ugyanaz a színész különböző jelenetekben különféle szerepekben tűnhet fel, de éppenséggel egyedül is eljátszhat egy szerelmi párjelenetet. Ahogy mondtam, a kvantumdráma a színjátszás előtt egy végtelen dimenziós teret nyit meg.

Misi hitetlenkedve csóválta a fejét.

– Elképesztő! Azért lenne egy pár kérdésem és megjegyzésem, ha meg nem sértem vele.

– Hallgatom.

– Én már biztosan láttam olyan színdarabot, és filmet, amelyben egy színész több szerepet is játszott. Meg olyat is, amelyben más játszotta a főhős fiatalkori és öregkori alakját. Akkor mi ebben az új?

– Természetesen igaza van. De ez csak azt bizonyítja, hogy az elképzelésünk nem teljesen idegen a színjátszás hagyományaitól. Ami azonban korábban kivételes megoldás volt, amelyet esetleg csak a kényszerűség szült, mert például nem volt elég színész a társulatban, az nálunk alapvető koncepció. Ahogyan az opera is újdonság volt a maga idejében, pedig korábban is előfordult, hogy énekeltek vagy zenéltek a színpadon.

– Értem. Ez valóban nagy különbség. A másik problémám az, hogy a közönség hogyan tudja követni majd, hogy egy-egy színészben éppen melyik szereplőt vagy éppen szereplőket lássa? Feliratokat fognak viselni?

– Az is előfordulhat. Mindenképpen igaz, hogy egy kvantumdráma követése a nézők részéről sokkal nagyobb figyelmet és szellemi koncentrációt igényel, mint például egy szalonvígjátéké. A színészeknek, a díszlet- és jelmeztervezőknek, a technikai személyzetnek még nagyobb nehézségekkel kell szembenézniük. Pont ez adja a feladat szépségét. De meg vagyunk győződve, hogy a nagyobb befektetés megtérül abban az élményben, amit az előadás szerezni tud.

Misi szerencséjére az egyik vendég fizetni készült, így ki tudta menteni magát a szeminárium folytatása alól. Az agya már úgyis zsibbadni kezdett. Vili pedig a ceruzáját rágcsálva folytatta munkáját.

A továbbiakban a beszélgetés folytatását egyikük sem szorgalmazta. Vili úgy érezhette, sikerült egy érdeklődő hívet toboroznia világraszóló elképzeléséhez, Misi pedig továbbra sem érzett késztetést, hogy akár a

modern fizika, akár a kortárs dráma mélységeibe jobban elmerüljön. A rumos kávé habbal, ez volt az ő szerény hozzájárulása, valamint az, hogy túl hangos zongorázásával ne zavarja a se tudós, se művész, de mégis mind a kettő alkotó munkáját. Az pedig folyt rendületlenül. Időnként feltűnt a méltatlanul mellőzött művésznő is, változatlanul finom eleganciával öltözködve, hozzá a lábán az elmaradhatatlan bakanccsal, fején a motoros sapkával. Hol romantikusan összebújva, hol szenvedélyesen vitatkozva tanulmányozták a készülő remekművet, láthatóan nemigen zavartatták magukat a külvilágtól.

Misi várta, hogy Vili esetleg említést tesz valamilyen fejleményről: próbák, bemutató, de ilyenről szó sem volt. Egy szép napon aztán (amúgy, tényleg szép nap volt, napsütéssel, madárcsicsergéssel) fizetéskor Vili, mintegy mellesleg, Misihez fordult.

– Köszönöm ezt a remek helyszínt, ahol az utóbbi hónapok legkellemesebb és hasznosabb óráit tölthettem.

– Ez a dolgom. Örülök, hogy jól érzi nálunk magát.

– Jól éreztem. Egy darabig most aligha találkozunk.

Misi megütközve nézett Vilire.

– Történt valami jó vagy valami rossz?

– Ahogy vesszük. Kinga, tudja, aki gyakran volt itt velem, és én nemrég összeházasodtunk. Úgy döntöttünk, hogy itt hagyjuk az országot.

– Akármiért és akárhová, sok sikert kívánok maguknak.

– Ebben bízunk mi is. Kinga kapott egy ellenállhatatlan ajánlatot Skandináviából, ott próbálkozunk majd.

– Netán egy filmszerep?

– Ó, egyáltalán nem. Tudja, Kinga artista iskolát is végzett, és egy cirkusz szerződtetné.

– És nem mondja, hogy a fizika és a drámatörténet mellett magának pedig állatidomári végzettsége is van?

Vili felnevetett.

– Nincs, és hiába is lenne. Az állatszámok már nem menők Skandináviában. Nekem egészen más terveim vannak.

– Nocsak! Éspedig?

– Főállású apa leszek. Kingának van egy kisfia az előző kapcsolatából, rá fogok vigyázni. Aztán majd a sajátjainkra. Skandináviában ezt teljes mértékben támogatják.

Misi csodálkozott, de nem hitetlenkedett. Tiszta szívből gratulált az ifjú párnak.

– És mi lesz a kvantumdrámával?

– Egyelőre félretesszük, de annak is nagyobb esélyét látjuk ott, mint itthon. Tudja, hány színházzal, stúdióval próbálkoztunk? Mindenhonnan lepattantunk. Még egy olvasópróbáig sem jutottunk el. A koncepció viszont nem nyelvhez kötött. Akárhol megvalósítható. És meg is fog valósulni. Valahol, valamikor biztosan.

Amikor elment, Misi úgy érezte, hogy a Bárkabár egy (sőt, több) érdekes színfolttal lett szegényebb.

Egy ideig keresgélte az interneten, nem leli-e valahol nyomát Vili és Kinga tevékenységének akár a színház, akár a cirkusz világában, de semmit nem talált. Sára asszony megnyugtatta, hogy a bűnügyi nyilvántartásokban sem fordulnak elő sehol. Misi talált valamit egy Pittsburghben megnyílt Quantum Theatre nevű színházról, de semmi jele nem volt, hogy akár Vilinek, akár Kingának bármi köze lenne hozzá.

Egyszer viszont azt álmodta, hogy Vili bohócként lép fel egy cirkuszsátorban, pontosan úgy öltözve, ahogy a bárban ücsörgött, csak piros bohócorral. Ő pedig egy elnyűtt pianínón játszott egy kisfiúnak, nyilván Vili és Kinga gyerekének: „Az én apukám egy olyan híres bohóc volt…”

[05] Oh! Mein Papa.mp3

A zene indításához a letöltött fájlban duplán kell az ikonra kattintani.